

Nr 53

Av herr **Svenning** och fru **Skantz**, *angående märkningen av läkemedel.*

(Lika lydande med motion nr 38 i Första kammaren)

De flesta vuxna personer torde ha personlig erfarenhet av att stor tveksamhet kan råda om möjligheten och lämpligheten av att vid ett insjuknande använda sig av bevarade rester av ett under en tidigare, liknande sjukdom använt läkemedel. Förfrågan hos ett apotek medför ofta icke något bestämt besked.

Vad beträffar nu gällande bestämmelser är för de s.k. officinella läkemedlen, dvs. de som finns upptagna i den svenska farmakopén (elfte upplagan, 1946), i allmänhet inga hållbarhetstider angivna, även om det för ökande av hållbarheten i många fall föreskrivs att läkemedlet skall på apotek förvaras i mot ljuset skyddande glas, på svalt ställe eller i väl slutet kärl. Att detta även anges å den till kunden utlämnade förpackningen förekommer i allmänhet icke. Ett undantag utgör vissa s. k. ex tempore-beredda läkemedel, såsom dekokter och infusioner, som enligt praxis på kundförpackningen förses med uppmaningen "Förvaras svalt", vilket f. ö. också gäller om stolpiller. Men för dekokterna och infusionerna är bestämmelserna för apotekens vidkommande så stränga att de inte får hållas i förråd mer än under högst 4 dygn och vid en temperatur som inte överstiger +8°C. Hur länge kunden får hålla dem i förråd ges ingen upplysning om. Den datummärkning av livsmedel som nu blir allt vanligare utgör f. ö. ytterligare ett argument för att en sådan märkning bör gälla även om läkemedel.

Från regeln om att officinella läkemedel icke förses med uppgift om hållbarhetstid utgör sera och vacciner ett undantag. På dessa skall i regel anges den tidpunkt då preparatet skall indragas ur handeln, men denna föreskrift har endast betydelse för medicinalpersonal.

Något bättre är förhållandena i fråga om de standardförpackade läkemedlen. I 1963—1964 års register över dylika läkemedel är av de 2 343 rubrikerna 462 (ca 20 %) försedda med tecknet H, som anger att preparatet är åsatt utgångsdatum eller har begränsad hållbarhetstid, varjämte i många fall tecknen K och S förekommer som en anvisning (för apoteket) att preparatet bör förvaras kallt eller svalt. De nyss nämnda 2 343 rubrikerna omfattar ofta olika läkemedelsformer under en och samma rubrik, varvid tecknet H understundom förekommer endast vid någon av formerna; således är i själva verket antalet standardförpackade läkemedel med uppgift om hållbarhetstid betydligt mindre än 20 %.

För närvarande torde ett kanske icke obetydligt slöseri med läkemedel förekomma i hemmen på grund av kassation som föranleds av uppfattningen att läkemedlet icke längre är användbart eller verksamt. Från att tidigare ha varit en rent privatekonomisk fråga har den numera fått även statsfinansiell betydelse, sedan genom riksdagens beslut år 1954 angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel en stor del av allmänhetens läkemedelsinköp subventioneras av statsmedel.

Å andra sidan kan ju även motsatsen till slöseri förekomma, nämligen genom att läkemedlet, särskilt om det stått oanvänt en tid, tas i bruk på nytt trots att dess effektivitet mer eller mindre försvagats. Detta kan ha till följd att behandlingen av en sjukdom blir lidande.

Ett välgrundat önskemål är därför att läkemedlen i betydligt större utsträckning än hittills vid utlämning åsätts såväl uppgift om hållbarhetstid som anvisning om lämplig förvaringstemperatur.

Realiserandet av detta önskemål är visserligen förenat med svårigheter. Hållbarheten torde — bortsett från att den är varierande vid olika förvaringssätt — understundom icke vara närmare känd. Detta synes dock framför allt gälla om preparat med lång hållbarhet, varvid å andra sidan noggranna anvisningar är mindre nödvändiga. I vissa fall då sterilitet eller i varje fall tämligen hög grad av frihet från mikroorganismer är erforderlig, t. ex. i fråga om ögondroppar och näsdroppar, torde hållbarhetstiden böra sättas kort och anges i visst antal dagar efter brytandet av förpackningen. Om upplysningar angående förvaringssätt lämnats på främmande språk eller uppgifter om förvaringstemperaturen angetts i annan temperaturskala än Celsiusgrader, synes ommärkning böra ske. Arbetet med de märkningar som det här är fråga om torde i stor utsträckning — särskilt när det är fråga om standardförpackade läkemedel — kunna avlyftas från apoteken och överlämnas till läkemedelsfabrik och droghandel.

Uppenbart är sålunda, att om de frågor som det här gäller har samhälls-ekonomisk betydelse — vilket vi anser — en utredning om lämpliga åtgärder bör företas.

Med stöd av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att en utredning måtte göras angående möjligheten av att i största möjliga utsträckning förse läkemedel som från apotek utlämnas till kund med uppgift om hållbarhetstid och förvaringssätt.

Stockholm i januari 1964

Eric Svenning

Anna-Greta Skantz